

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in sobota, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Domače in slovanske novosti.

— Koroški Slovenci so predvčeranjem, 6. avg. zopet pokazali da hočejo biti vredni svoje slovenske preteklosti. **Tabor** v Buhljah je namreč sijajno izpal kakor kaže sledeči telegram, kterege smo iz Celovca dobili. Glasi se: „Na taboru denšnjem je bilo nas zbranih nad šest tisoč Slovencev. Resolucije vse enoglasno, živahno sprejete, posebno ona o zedinjeni Sloveniji. Za predsednika je bil dr. Zarnik izvoljen. — Slava!“

— Proti uvedanju slovenskega učnega jezika na kranjskih srednjih šolah je, kakor bemo v nemških novinah, zdanji ljubljanski mestni zbor protestoval. Bajе da hočejo, tudi nemškutarji po nekterih družih kranjskih mestih za ohranjenje grmanizacije peticijonirajo. V očigled rovanja te peščice Nemcev in nemškutarjev, naj bi tudi slovenska društva in občine na Kranjskem genile in oglasile se. Ni dovolj, da se prepušča vse nekterim deželnim odbornikom, ki itak niso preveč gibčni in glasni. Nesramnemu nemškemu kričanju nasproti treba i našega glasa in samostalne inicijative.

— Iz Ljubljane se nam piše: „Dozdani urednik „Laibacherce“ in dopisnik prusko-nemške „N. fr. Pr.“, c. k. finančni koncipist g. Dimitz, je odrekel se uredništva imenovanega kranjskega uradnega lista. Uzrok temu je, da g. Dimitz ne more avstrijsko pisati, kakor je zdaj Laibachercei zaukazano. Bolj od srca mu gre pisati po prusko, in to tudi pridno dela, kakor kažejo zdaj bolj goste korespondence v „N. fr. Pr.“ Mi moremo odstop Dimičev le pohvaliti, a mislimo, da bo tudi naslovu in mestu c. k. fin. koncipista odrekel se. Našlo se bode v Pomernu ali v novopruskem Elzasu mesta zanj. — Okrajni paša iz Planine, glasoviti sodelavec „Slov. Nar.“ Ogrinec, je tancal zadnjo nedeljo po Ljubljani v fraku in cilindru. Videli so ga ob polu 12. uri iti k dežel. predsedniku. Kaj je tam delal ne vemo; najpametneje je, če je prosil za svoje penzjoniranje. — Gospod grof Margheri pričakuje, da bode deželni glavar; zato je svoja posestva na Dolenjskem v štant dal, da bi mogel precej v ljublj. burgo residirati iti. Možu utegne up splavati po vodi.“

— V nedeljo se je odprlo slovensko kat. politično društvo v Laškem trgu. Zbralo se je bilo okolo 150 udov, največ kmetov, ki so posebno z navdušenjem izrekli se za odločno varovanje slovenske narodnosti. Govorila sta gg. Janko Pajk in dr. Pajek iz Maribora.

— Dozdaj je bilo za sodnijske avskultante tako imenovanih adjutum-ov (državnih denarnih podpor) 39 za Štajersko, 12 za Koroško in 15 za Kranjsko. Ker Kranjsko ni vseh adjut potrebovalo, dajali so se kranjski, — štajerskim avskultantom. Pravosodni minister dr. Habietinek je to odpravil in zaukazal, naj se kranjski adjuti dajo samo kranjskim avskultantom. Pri dozdanjem gospodarstvu in nepotizmu so dobivali največ nemški oštajerski avskultanti kranjske adjute. Zdaj jih morajo pustiti, ker kot Nemci ne morejo na slovensko Kranjsko uradovati iti. „Tagesposti“ se ve da se to krivično zdi!

— Zagrebški „Obzor“ prinaša od zna-

nega srbskega agitatorja Oreškovića odprto pismo grofu Andrašiju. Orešković v tem pismu predsednika ogerskega ministerstva javno obdolži, da je častno besedo, katero mu je zadal, prelomil. Početka meseca aprila je namreč Orešković, kakor pripoveduje imel z Andrašijem dogovore zaradi razvojničenja vojaške granice. V teh dogovorih je Andrašij obljubil da graničarskih gozdov polovica pripade graničarskim občinam, druga polovica državni blagajni, a tudi tale tako, da se ne sme prodajati les brez dovoljenja posebnega zastopstva graničarjev samih. Ker je zdaj razpisana že dražba za 14.000 oralov gozdov, očita Orešković magjarskemu prvaku, da je pošteno besedo prelomil. —

— Iz vojaške granice, iz vojnega Siska, smo prejeli sledeči telegram: „Slovenski Narod“ Maribor. Oduševljeni pjevači „Danice“ i „Zvona“ srdačno pozdravljaju graničare slovenske! Na uzajamni rad! Naprej zastava Slave!“

— Slovaki se že zdaj pridno pripravljajo na volitve. Iz njih lista „Nar. Noviny“ se razvidi, da imajo upanje pri prihodnjih volitvah vse drugače izide provesti nego dozdej, ko nima prav za prav 3 milijone Slovakov več nego enega pravega narodnega zastopnika. Členjeni list naravnost pravi, da je upanje, ki bodo Slovaki pri prihodnjih volitvah svetu isto pokazali kar so Hrvatje v najnovjši dobi.

— V ruski „Sovremenaja Letopis“ se piše iz Novega Jorka, da je 200 ameriških občanov zložilo 70 tisoč dolarjev za slavni privatni sprejem ruskega knjeza Aleksija Aleksandreviča. Da te izkazovane simpatije krepke Amerike k prvi slovanski državi posebno Nemce in Angleže srde, bilo je že večkrat povedano.

Mazzini o „Internationale.“

(Konec.)*

Izmed pogubnih načel, ktere italijanski domoljub delavskemu občnemu društvu „Internationale“ razen bogotajstva očita, navaja dalje:

„Zatajevanje naroda, domovine, t. j. one zaslonbe, s katero za vašo (delavsko) blagost in za blagost človeštva morete delati. To je ravno tako — govori Mazzini delavcem — kakor ko bi vas k delu poklicali, pa bi vam dela ne odmerili, ali vrata v delavnico zaprli. Domovina je v vam od boga dana, da v krogu 25 milijonov, ki so zvezani po imenu, jeziku, veri, zajednimi prizadevanji, dolgoletnimi slavnimi spomini, s čiščenjem ljubih umrlih in s svetim pomnjenjem mučenikov, kteri so umrli za utvrdenje naroda, laglje najdete podporo za izpolnenje poklica in dovršenje dela, ki vam ga geografski položaj in posebne razmere odkazujejo. Kdor bi domovino uničil, on bi uničil vso ono skupino moči, ki so izvod zajednih pripomočkov in delovanja onih milijonov, ter bi sam odrezal pot k blagosti in napredku.“

Ker hoče „Internationale“ postaviti namesto domovine komuno ali občino, ki bi izrejo otrok in vso oblast prevzela, pravi Mazzini, da je to nazadek, ker so občine prej bile nego domovine. V komunah bi vladale spremenljive oblasti, t. j. anarhija. —

* Glej „Slov. Narod“ broj 87.

„Tajenje vsacega osobnega imenja ali posestva — šteje M. dalje med grešna načela omenjene asocijacije — to je, tajenje vsakega družega nagiba k delavnosti, kakor potrebe življenja. Če je imenje nastopek dela, potem predstavlja delanje-telesa, organizma, kakor je misel nasledek delanja duha.“

Izkušati se mora tako urediti človeško društvo, da imenje ne bode samotrštvo, da bode v prihodnje imenje samo iz dela izviralno.

Ko bi še pa osobno imenje čisto odpravilo in vzelo samo skupno imenje, odpravilo bi se vse, kar izpodbuja k delu, odpravil bi se nagib proizvodno vrednost imenja povišati z povečanjem intelektualnih moči . . .

Skupno premoženje je tam najti bilo, kjer so bili ljudje na prvi stopinji gospodarskega življenja, kjer človeška družba še ni bila izstopila iz otročjih mej patriarhalne sisteme rodbine.“

M — svetuje obdržati in razviti ideje, ki človeštvo blaže: bog, nesmrtnost duše, domovina, dolžnost, moralni zakon, ki je edini suverén, družina, imenje, svobodo in asocijacijo. „Ker nečete namesto družih, vaš stan postaviti, ker ne želite iz samopašnosti premeniti gospodarstvene razmere, nego zato ker hočete sebe duševno in materijalno ublažiti, zato imate pravico živeti v domovini svobodnih in enacih z enacimi, kjer imate s svojimi brati skupno odgojo, pravico glasovanja, da v vodstvu dežele pripomoret delati za napredek; skupno orožje, da čast in poštenje in velikost domovine branite, da imate pristo delo in pomoč kader tega ni.“

Izobrazujte in učite se. Ne ločite svoje sreče od sreče vse domovine, temuč pridružujte se vsacemu podvzetju, ki pomaga svobodo in velikost domovine povzdigovati.

Dopisi.

Iz Ljubljane 4. avgusta. [Izv. dop.]

Ker se ravno zdaj govori o tem, da se tudi v srednjih šolah misli uvesti nekoliko ravnopravnosti, naj podam občinstvu učiteljsko izpovednico. C. k. gimnazija v Ljubljani: Vodja Jakob Smolej govori in piše slovenski, a ne rad. Profesor Valentin Konšek govori in piše slovenski, kakor kaže slučaj, da od njega prestavljeno postavo deželni zbor zaradi jako slabe prestave sprejeti ni hotel. Profesor Karl Grünwald ne zna besedice slovenski, akoravno je že kakih 20 let v Ljubljani. Profesor Karl Melzer, star „Kranje“, govori in piše slovenski. Profesor Ignaz Hönig ne zna prav nič slovenski. Profesor dr. Janez Nejedli ne zna besede slovenski. Profesor Janez Šolar govori in piše slovenski. Profesor France Kandernal rojen Čeh, govori in piše slovenski. Profesor Janez Vavru ravno tako. Profesor dr. Karl Ahn ne zna besedice slovenski, in akoravno se mu Ljubljana zaradi dobrega vina, kakor sam pravi neizmerno dopade, se nič našega jezika ne uči. Profesor Benediet Knapp ne zna nič slovenski. Profesor dr. Janez Gogala govori in piše slovenski. Profesor Jožef Marn govori in piše slovenski. Profesor Anton Heinrich, nemški „kulturträger“ per excellence, se kakor pripoveduje „kranjsko“ uči, vendar prav srčno želi, kakor sam

pravi, da bi ga Slovenci iz Ljubljane spravili. Prijatelj celo konstitucionalnemu društvu več ni, ker ga niso ni v mestni ni v deželni zbor volili. Sicer je njemu Kranjsko „švajneland“. Profesor Mihael Wurner govori in piše slovenski. Profesor Anton Skubic govori in piše slovenski. Suplent Lukas Kunstek govori in piše slovenski. Suplent Janez Gnezda govori in piše slovenski. Suplent Karl Pitra ne zna nič slovenski. Suplent Vilibald Zupančič govori in piše slovenski. Suplent dr. August Böhm ne zna slovenski. — C. k. realka v Ljubljani: Vodja dr. Janez Merhal ne zna slovenski. Profesor Mihael Peternel govori in piše slovenski. Profesor Raimund Pirker, zagrizen nemškutar, kranjsko „špraho“ tolče toliko kakor ena kuharica. Profesor Anton Lesar govori in piše slovenski. Profesor Emil Ziakowski zna prav prav malo slovenski. Profesor Franc Wastler ne zna besedice slovenski. Profesor Juri Kozina govori in piše dobro slovenski. Profesor Jožef Opl ne zna nič slovenski. Profesor France Globočnik govori in piše slovenski. Profesor Jožef Finger, rojen Čeh, ki je debütiral do zdaj kot narodnjak, v zadnji seji pa pokazal da je izvrsten nemškutar, ne zna slovenski. Profesor Hugo vitez Perger kot ustavoverni kričal na glas, jako aroganten mož, veliki Nemeč, ki v vseh vprašanjah, ki se slovenščine tičejo, jezik brusi, tako da ga je še pred kratkim neki profesor zavrnil s tem, naj nikar ne govori, kjer besedice slovenski ne razume, res ne zna prav nič slovenski. On je najpripraviši, da se „ohne Nachnahme“ v Reich retournira. Profesor dr. Alexander Suppan rojen Tirolec, ne zna slovenski. Suplent Augusti Wester govori in piše slovenski. — C. k. učiteljska pripravnica: Vodja Blaž Hrovath govori in piše slovenski. Učitelj France Lesjak „grand pädagogiker“, strokovnjak da ga mu ni para, Dežmanova avtoriteta v šolskih stvareh, nemškutar, da je veselje, govori le bolj po nemški in v veliki sili se s kranjsko „špraho“ odreže. Ta človek neprenehoma s iz drugih knjig prepisano pädagogiko občinstvo muči. Profesor Viljem Linhart govori in piše slovenski.

Iz Celja. 6. avgusta. [Izv. dop.] V ljubljanskem „Tagblattu“ od večerajšnjega dne smo brali en dopis od tukaj, ki je prav nemškutarsko nesramen kakor njegov spisatelj g. Glančnik, Langerjev koncipijent in — kakor ime kaže, rojen iz rodú očeta Teuta. Pripoveduje se tu, da hoče ljubljanski „Sokol“ narediti k nam v Celje izlet, pa se protestira proti temu v imenu „nemškega“ mesta Celje! Namigne se celó, da bi Sokolci celo (od Glančnika?) utegnili tepeni biti kakor prusofilna druhal, ki se „Laib. Turnverein“ zove, na Janjčem, a ne bi bili samo zaradi tega, ker imajo celjski Nemeč več takta ko mi. „Nemško“ mesto Celje bi — pravi dopisnik — Slovence in njih rudesrajčnike kakor usilnike sprejelo.

Torej tako daleč smo že prišli, da nas je jež, ki smo ga pod streho vzeli, bosti začel in iz naše lastne hiše poditi. Celjski nemškutarji so, kar so, od Slovencev! Od njih se rede, bogate. Zdaj bo pa do tega prišlo da bode moral celjski Slovenec ali okoličan vprašati enega koncipijenta, kteremu se ravno ljubi za prusko pikelhavbo navduševati se, — sme-li v Celje?

Kar se stvari same tiče, ni nič na njej, nihče ni — kolikor jaz vem — sklenil „Sokol“ vabiti. Glančnik je, kakor se mi pripoveduje na ušesa vlekel in bil za norca imet. Dva naših sta baje, videča kako Gl. preži z usti in ušesi, da bi „aus slovenischer Quelle“ kaj izvedel, nalašč glasno govorila, kar jima je ravno na misel prišlo.

A baš zdaj, ko je nesramni dopis ljubljanskega nemškega lista tukaj senzacijo zbudil, bi bilo dobro, da bi Sokoli res izlet napravili v Celje. Ravno zdaj in nalašč!

In mi celjski Slovenci jim obljubimo kljub Glančniku in Langerju in kljub vsemu nemštvu, da ne bodo dvomili so-li „willkommen“ ali ne. Če ni nas dovolj, tu je naša vrla savinska dolina vsa z nami! —

Če se nesramno dovolj na tepež cika t. j. Janjče omenja, — moramo Sokolom in drugemu svetu povedati, da celjski „Nemci“ niso tiste sorte Nemeč, kakor so pri Sedanu zmagali. Ravno ker bastardi niso za nič.

Iz Dolenjskega. 4. avgusta 1871. — „Pravila društva na podporo kranjskemu ljudskemu šolstvu s sedežem v Idriji“. Pod tem napisom beremo v slovenskih listih §. za §., namen društva itd. Izborna je bila misel ustanoviti tako društvo, ki bi povspeševalo blagost naših revnih učiteljev in učilnic, toda osnovalni odbor v svojej večini ni znal za koreniko in jedro, po kterem bi se dalo to doseči.

S §. 1, 2 in 3 se skladamo popolnoma, a §. 4 nam nikakor ne more biti po vseči, kajti družabnike deliti v prave in podporne ude, to nam nikakor ne more dopasti, ker po naši misli morajo letne doneske plačevati pravi družabniki in podporni udje, tudi društvenim in šolskim dobrotnikom je to nalog; teh, kakor onih po §. 6, nihče ne more siliti, da bi zmerom podpirali društvo. Vsak pa vé, da društvu namen je: podpirati učilništvo, toraj — bodi si učitelj, ljudska učilnica, ali kdo drug, vsak bi ali bode darove dajal za društveni namen, pa ne za to, da bi osobne dobičke iskal. §. 9.

Tudi drugde imajo taka društva, n. pr. v Beči; tam niti družabnikov ni podpornikov ne delé v posebne vrste, kar je v §. 5. teh pravil; saj vendar mora vsak človek vedeti, ka nihče ne more nikogar siliti niti ukazovati mu, koliko naj bode daroval; vsak ima svojo voljo in po tej svojej volji daruje toliko, kolikor hoče in more utrpeti; da, kdor je premožen, lahko več daruje,

to zna vsak in kdor je za dobro bolj vnet, bode samovoljno daroval še morebiti več, nego mu je osnovalni odbor naložil. Da bi se pa za to vrstili po vrstah, kakor se piščali v orgljah vrste, to bi ne bilo nikomur všeč. Če pa meni društvo onim pravim družabnikom, ki mu lahko več darujo, tudi večje povrnila dajati, tega nikakor ne moremo odobravati, kajti — kdor ima veliko, ta lahko veliko dá, kdor pa ima malo, še malo težko pogreši, in menim, da poslednji so vredni večje podpore. Res je to, da društvo pomoči obeta, ka bode podpiralo revne učitelje in učilnice, a ti bodo le malo dosegli, ako se bode na družabnike I. in II. vrste gledalo bolj (§. 9), nego na one III. vrste, ali celó na one, ki še dobrotniki niso.

Celi §. 9. se nam ne zdi piškavega oreha vreden, kajti — zakaj naj bi le družabniki imeli posebno korist in ne vse učilništvo, kteremu je namenjena na podpora. Ali bi ne bilo boljše, ko bi se ustanovile okrajne knjižnice, ne pa — da bodo posamezni udje dobivali knjige? Ali bode to na občo korist, če bodo ti dobivali knjige (morebiti še celo taki, ki jih že imajo) sami za-se, in kadar popusté učilnico ali odmrjó, komu bodo knjige izročene nego njihovecem, kteri jih še morda rabiti ne bodo znali, ali pa ne potrebovali. Ali bo to prav, da se bodo za društveni denar nakupljene knjige raznašale in trgale po prodajalnicah? Če bi pa društvo „Šola“ z nabranimi novci ustanovilo okrajne učiteljske knjižnice, ne bi le pravi udje, temuč tudi taki, ki ne morejo pravi udje biti, imeli knjige na izbor, ter bi se jih posluževali vsi učitelji celega okraja; vrhi tega bi si pa postavilo društvo „Šola“ stalen spomin, če bi moralo kedaj nehati, da bi še potomci vedeli, kako je bil vnet naš narod za izobraženje svojih učitelje in svoje mladine. Vsakemu okraju knjižnico ustanoviti, bi bilo bolje in pravičnejše, kajti vendar moramo pomisliti, da ko bi tudi vsak učitelj in vsaka učilnica (šteli jih bomo pri sedanjem materijalnem stanju) donasala doneske prve vrste. Vendar upamo, da bodo učilniški prijatelji veliko več darovali, kakor ti, toraj bi se po pravici vsakemu naj bolje ustreglo s tem, da celi okraj, h kteremu spadajo, ima korist njih milodarov. Vrhi tega pa bi se tudi društvo še prepričevalo v drugih sitnosti ognilo, ker saj vemo, ka so dan danes ljudje taki, da če se jim prst pomoli, pa hoté celo roko ugrabiti; tako pa bi vsakemu okraju se merilo po tisti meri. Učni pripomočki naj bi se delili po učilniški potrebi, kar naj bi imel odbor določevati v seji, pri kteri pa bi moralo najmenj dve tretjini (8) vnenjih nazočnih biti, ker ti bi vedeli, kaj in kje je česa potreba. Da bi nam pa samo štirje Idrijski odborniki in eden vnenjih zadoščevali o tako važnem posvetovanju, to nam nikakor ne more v glavo §. 12. Novčna pomoč učiteljem bi se smela le kakemu bolehnemu ali onemoglemu dajati, za druge pa, ki delajo na učiteljskem polji, naj skrbi dežela

Listek.

Olovnica pri Majcievejih.

(Po Josipu Zelenki, poslov. Lavosl. Gorénjec. — Podgoričan.)

I.

Na sveti so taki ljudje, katerih se vsa bitost skriva v tajno zagrinjalo: sredi družabne radosti se odmičó, iščejo samoto, kakor bivse svoje misli in čute hoteli zediniti v lastnem osrčji.

Takovi ljudje so žalujoče ciprese, razsajene po svetih goščavah ljubezni; to so bitija — osamela, ki se sveta ogibljó za tega delj, da ne bi izpoznali ga, zato ker se ga boje izpoznati.

Kader utegneš srečati mladeniča nežnega obličja, módrnih očij mladeniča, čegar pogledi nekako sanjarski begajo okrog, — čegar blede lice rado ali nerado — vendar-le pozornost obrača ná-se, — nikar ga ne povprašaj, zakaj je otožen in tih! Vročé mu stisni roko, a ne čmrlni, kajti često mu je tješilna beseda nadležna, ne pa, da bi bila hladilo njegovej zijočej rani. Z velikim darom zadušimo beraču bolešt, kajti glasno nas je

poprosil darú: obojavljamo pa se in ne upamo pomoči ponuditi bitju, čegar gorjé ne boli nikogar.

Taki človeški značaji so redki — vzlasti v našem stoletju, v našem z vzori (ideali) revnem veku, o kom se človeštvo goni za gotovimi in realnimi idejami, če prav se poeziji dela načrt v mnogih obrazih fantazije in v metafiziških zadevah.

Vendar sem mej svojimi bojnimi tovariši poznal enega takih značajnikov; to je bil mladenič, ki je bil Ossijanu podobnejši, nego vstajnemu vojščaku; nenavaden človek je bil to, njegove junaške prsi so nosile sree, ki je bilo pretrpelo mnogo nezdod. Njegova usta niso nikdar žalovala, kajti znal je: zdravilo njegovej rani — da biva v njem samem in da mora čakati . . . Dejte! popišem vam ga.

Iz početka januarja meseca 1831. leta, ne dolgo po slavni noči, 29. dan novembra meseca, prišel je bil samovoljno v polk, v katerem sem jaz služil, neki mlad dijak. Ime mu je bilo Edward . . . Po množnih nevarnostih je bil prišel iz Litve v Poljsko, zato da bi bil bojeval za edinost

dveh narodov. Vél se je po svoji pošteni omikalnosti, njegov nežni in prijazni značaj je kmalu pridobil si vseh tovarišev srea. V kratkem času je prejel poddostojniško čast. A bil je otožen in zamišljen, govoril je le malo vselej, kader koli je bil razgovor o navadnostih in nevažnostih; ko hitro pa je beseda prišla na domovino in osvoboditev narodov, takoj se je razpalil, in rad bi, da bi bil bralec sam videl njegove oči.

Rad se je udeleževal naših vojaških kratkočasnih veselie: sedal je za naše mize k steklenicam in kozarcem — polnim vrelega punča, a vendar je redkokedaj veselil se z nami vred. Z veselim zasmehom je poslušal šaljive, poredne pesni svojih tovarišev, njegovega glasu pa ni živa duša slišala o nobeni priliki.

Časi smo sodili, da njegova otožnost izvira iz ljubezni brez nade, časi pa, da je nastopek hrepenenja po domu: res pa je, da je mnogo tovarišev očitalo mu odljudnost (misanthropie), da-si je ta čista duša bila svobodna tega greha.

Bodi-si, da ima tajnost nekovo vabljevost, bodi-si, da je mladi podčastnik rad ali nerad v

(oziroma deželni zbor), da bi dobivali toliko plače, da jim ne bi bilo treba deliti miloščine.

Tudi bi želeli, da bi se vsako leto objavilo, kdo in koliko je kdo daroval, in kaj se je z darovanim denarjem učinilo, samo predgled računa ni dovolj, kajti posamezni darovalci hoté izvedeti, kaj in kako se gospodari, kakor je to pri družih društvih in naberah navada.

Nikdo naj pa ne misli, da mi nismo vneti za društvo; smemo reči, da nič menj, nego osnivalci, tudi ni namen teh vrstic škoditi društvu, temuč le razjasniti in povedati, kaka pravila bi bila boljša, ter to naj odbor pretrese in v prvem občem zboru pravila pregleda. Trebalo je pred osnovo tega društva več posvetovanj z učitelji in drugimi možaki, ker posvetujó in posvetujó se, še je rado kaj pomanjkljivega, kar nam pričajo druga naša društva.

Mladini, učilništvu in vsega národa prijateljem pa priporočamo, kolikor je najbolj v moči, da bi materijalno podpirali društvo za tega delj, da bode moglo svoj namen doseči. Rodoljubi, kder imate čitalnice, dramatično društvo, gledišča ali pevska društva, ali bi ne mogli napraviti vsako leto enkrat na ta namen kakove veselice, predstave i. t. d., da bi čiste doneske naklanjali temu društvu? Vsi, ki ste ljudske učilnice obiskovali, — vsi, katerim je mar naš bistroglati narod, — vsi, kateri utrpíte kaj podariti — vsi nujte, jamite pomagati revnemu stanu naših učilnic, da bodo mogle zadoščevati zahtevam sedanjega časa. Upamo, da naš národ, ki povsod kaže svojo darežljivost, tudi tukaj rok ne umakne, zato ne, ker tu je skrb za njegov cvet.

Vsem pa ki boste kaj darovali, vslikamo: Živeli na vekov veke!

Iz Bohinja, 4. avg. [Izv. dop.] (Velika pravda.) Bohinj blizo Triglava je zatožen hudodejstva ustaje in kaljenja javnega miru, etc. — in naš radoljški okrajni glavar pl. Wurzbach, je 27. pretečenega meseca v svoji uradniški jezi zarotil se proti Bohinju in mu v strahovanje napovedal soldaško silo. —

2. t. m. sta bila res tukaj 2 visoka častnika soldaška in iz jezera ogledaje triglavske pečine, lahko studirala „landkarte.“ — 3. t. m. je bil tukaj deželni sodnik, plemeniti naš gospod Romé; obišče zatoženo Starofužino, najde ta kraj ves miren, vidi ljudstvo pridno delati, in pričujoči možje pozdravijo še celo prav prijazno visocega gospoda iz Ljubljane. — Po poučljivem pogovorjenji obljubijo zatoženci zvestobo in prosijo pomoči pri milosti cesarjevi. — 4. t. je že preiskavanje pričeto in pisarna je ustanovljena v Radoljci. Prvi so na vrsti sovražni dražljivci — logarji gorenjske obrtnijske družbe — in potem pride dolga rajda zatoženih, okolo 150 hiš — !! —

Bog je visoko, cesar pa daleč.

Iz Crnikala (pri Kopru), 31. julija.

[Izv. dop.] ... sitnosti, težave, nadloge od vseh strani! Narava, Lahoni, pseudo-Slaveni, vse se je zoper nas uprlo, od vseh krajev nam žuga pogin. Le to nas tolaži, ka so naši Italijani več mučeni, ter več pretrpeti morajo kakor mi, kajti upreženi so v jarem barske avstrijske vlade; ubožčeki, noč in dan premišlujejo, kdaj bode tisti srečen čas došel, ko jih bode Italija v svoje zveličalno naročje sprejela. Da bi nas vprašali, je-li želimo Istrani deležniki njih sreče postati, o tem ni govora, kakor tudi mi njih ne pitamo, ali se hočejo z nami vred pustiti Rusiji ali Jugoslaviji prilepniti. Pustimo vse te nazore, ktere imajo italijanski „skartozí“, obrnimo se raje zopet k šoli. Ker ste zadnjič nekaj o plačah tukajšnjih učiteljev poročali, naj povem še, kako se nove šolske postave pri nas izvršujejo. Moram zagotoviti, da vse one razglašene postave se le deloma, nikjer pa strogo ne spolnujejo; največ krivde na tem imajo posredno predstavljeni šolski odbori. Duhovščina je odstopila od svojega prejšnega djanskega sodelovanja pri šoli, ter se le pasivno proti njej zadržuje. Naš okrajni šolski svet v Kopru, v kterege področje spadajo tudi sodnijski okrajji Piran in Bolzet, je sestavljen iz samih Italijanov, le en Slaven je našel prostorček v njem. Na čast okr. šolsk. sveta pa moram reči, da nam ne uriva ital. jezik v naše šole, tudi če kaka lahonska pošast to zahteva. Kako nesramno je tedaj ravnal šolski svet v Pazinu, ko je ondašnjim trdim Hrvatom na 10 šolah razpisal službe in tirjal italijanstvo! Težko bo to kaj prida rodilo, ker tistim Hrvatom je italijanski jezik čisto tuj; redko ktera oseba ga govori, mej tem, ko je v našem okrajji poitalijančenje že huje, ker je skoro vsem odrasčenim italijanski jezik vsaj nekoliko znan. Osebam našega okrajnega šolskega sveta ne bodem podtikal nesposobnosti v šolskih stvareh, a dela nič. To se tudi ne morem zdržati, da ne bi očital: zakaj in zarad kakovih uzrokov se ne odpro prejšne šole na Plavijah, v Lazaretu, pri sv. Antonu itd. Toliko mladine brez poduka! Naš okrajni šolski svet ima svoj sedež v rojanski županiji, ta svet si še ne sanja, zakaj je ustvarjen; nobenega pojma nima o svoji nalogi; mesečne seje, kakor zapoveduje postava, ni imel še nobene, tudi se celo nič ne briga če otroci prihajajo k poduku ali ne. Iz lastnega prepričanja moram reči, da otroci naše šole slabo obiskujejo. Šolski svet proti pritožbam, naj bi otroci redneje šolo obiskovali, ni celo nič storil. Delavnost tega sveta je, da gospod predsednik Vidali pri vsaki priliki mladenčem poudarja, naj se učé laški, da homo utegnili kmalu pod Italijo priti! In njegov ljubljence gospod J. Pavlich zapoveduje, da ga njegovi otroci se „bužorno“ in „buna šera“ pozdravljajo, čeravno sam komaj par ital. besedic zna.

Iz Dunaja 5. avgusta. [Izv. dop.] V teh dneh je precej nehvaležno delo novine brati,

molči in telegraf počiva, kar se pa v notranjem „pomirjevanji“ godi, to je vse skrito. Lepi dnevi so za dunajske večje novine pretekli, ko so ministri sami (Giskra, Herbst, Berger), članke za nje pisali, ko so žrnalisti pri ministerstvu ven in noter hodili in smo važne ali nevažne stvari frišno pečene že dva dni prej dobili, nego so se imele prav za prav iz peči vzeti. — To je denes drugače. Med vsemi dunajskimi listi je en sam mali listič, ki je dan na dan poročal da se pomiruje, da pomirjevanje (s Čehi) napreduje, da se koncu bliža, in včeraj — da so dogovori s Čehi dogotavljeni. Ta list, zove se „Oesterreichisches Journal“, je precej malo poznano dete, po kavarnah ga težko kje dobiš; zmerjajo ga, da je vladen list, glasilo Hohenwarta. Če mu na zobe pogledaš, ne veš ali bi verjel ali ne bi, ker z nekoliko zmožnostjo kombinirati, utegnil bi človek ravno toliko povedati, kot ta list pove.

Pa če verjame ves svet, da ume ta list več nego mi drugi, bodi nam prav. Po tem tacem so se Rieger in Pražak s Hohenwartom dogovorila. Česki deželni poslanci bodo dobili na presojo, koliko od njih tirjatev jim hoče Hohenwart dati in kaj hoče nazaj dobiti. Rieger, voditelj česke opozicije, gotovo pozna svoje ljudi in ve koliko sme obljubiti, da je obljubljeno za česko večino. Po tem tacem se torej rešitvi najvažnejšega avstrijskega vprašanja bližamo, in mi Slovenci to rešitev pozdravljamo, nadejaje se, da ministerska politika ne more imeti druge mere za nas kakor za druge, posebno ker mi menj zahtevamo nego drugi.

Politični razgled.

O stanji glavne točke avstrijske notranje politike, sprave vlade s Čehi govori naš denašnji dunajski dopis. V dunajskih listih je dalje čitati, da je imel Rieger s cesarjem pogovor, ki je cele tri ure trpel. Znano je, da je imel tudi magjarski Deak tako dolgo avdijenco pri cesarju neposredno tačas, predno se je izvela sprava z Magjari. Torej smemo sklepati, da stvari dobro stojé.

Cerkvene homatije na Nemškem se dalje razpletajo. V Heidelbergu imajo tako imenovani starokatoliki, t. j. tisti učenjaki, ki nepriznavajo papeževe nezmotnosti, zbor. Nizozemski Janzenisti se hočejo z Dölingerjevimi starokatoliki zediniti.

Na Francoskem se jeza proti Nemcem s sklenenim mirom nikakor ni ohladila. V Poligny-u (Jura-department) so Francozje enega nemškega vojaka blizu kolodvora obesili. Ko so zarad tega nemške patrole po mestu hodile, so Francozje na Pruse streljali. Vsled tega so nemški vojaki začeli klati in moriti vse, kar so srečali! Dvajset ljudi je ranjenih. — V francoski na-

vsakem človeku izbudil sočutje do se: naposled so ga vsi čertili in ljubili, nihče pak se ni mogel pohvaliti, da je njegov zaupnik.

Dobro še pomnim, koliko so nekega dne v veselej družini tovariši prizadeli si, ko so s prijateljskimi šalami dražili mladega podčastnika:

„Vaša milica je,“ — dejal je častnik B... „leško ponosna, ker je v našem, v 19. stoletji navdihnila vas s tako stanovito in redko ljubeznijo.“

„A milica?“ — povpraša Edvard. „Ljubezen do ženske? Jaz sem gojil le eno ljubezen — ljubezen do svoje matere — ta pa je že mrtva!“ O teh besedah sem zagledal, kako se mu je solza zabliskala v očesu.

„Zakaj je naš tovariš otožen,“ — omenil sem, „to gotovo tiči kde drugje: saj vendar človek ne more zmerom vesel biti. Sree ima tudi svoje čase, krasne dni, pa tudi oblačne, mrzle; vendar pak boleš mine sčasoma, saj zima tudi ne traja zmerom.“

Po teh besedah je pogledal name, in dobro sem v tem pogledu bral njegovo hvaležnost.

„Nadejam se,“ — dejal je, „da pride pomlad, in če prav sneg, če prav led krije zemljo, vendar bodem ne mara kmalu trgat cvetice. A kaj mi je do tega — če bodo krasile moj grob!“ Roka se mu je pritiskala k prsim, kakor bi bila na njih hotela najti nekaj. Razgovor se je zasuknil na drugo plat, na politiko. Edvard je odklenil svoje sree in uzdo pustil svoje izgovornej duši. Našel je mnogo, velemnogo krivic, zaradi kterih bi se Poljska morala osvetiti Rusiji, — naštel vse krutosti, nekda je prizadete Poljskim pokrajinam v Litvi in Volinji. — Zavzet sem poslušal njegova razodetja.

V kratkem časi naju je edinilo najkrepkejše prijateljstvo. Često sva se toraj obiskala.

Nekega dne stopim v njegovo izbo in najdem ga zadaj v vrata obrnjenega, tako zamišljenega, da ni slišal mojih korakov. V roci je držal iz rudečega „marokvina“ krabico, v ktero je strmel z neko sveto čestjo.

Naposled, probujen po mojih smelih koracih, ozre se in krabico skrije pod uniformo — kazno je bilo, da je v zadregi, in obraz mu je sramež

oblila. Bratovski me je pozdravil in poprosil, da bi šel. Ker me je njegova zadrega vzradovedila, zapeljal sem besedo na krabico.

„To ni nič takega,“ — odgovoril mi je: „to je dedšina po mojem očetu, — dolg, ki ga bodem moral kmalo splačati. Ko hitro ga plačam, potlej rad umrjem.“

„Da bi umrl,“ — viknem, „da bi ugasnil ti, ki se tako nadepolna bodočnost obeta ti. Le iz glave si izbij to črno misel.“

„Pač bodočnost!“ — odgovoril je Edvard. „Ne ne! — moje življenje se giblje samo v burnej minulosti; vse zvezde, ki so ga jasnile, ugasnile so.“

„A tvoj rod?“

„Ni ga več; jaz sem sirotek na tem razsežnem sveti — moj oča je mrtev, mati pa je za njim preselila se v grob.“

Prijatelje pa vendar imaš! Vsem se srea vijó okrog tebe — vsa so tvoja!“

Nenavadno ginjen mi je stisnil roko.

(Dalje prih.)

rodni skupščini je bilo jako živahno posvetovanje zavoljo odškodnine onim, ktere je vojska na be-raško palico spravila. — Glavarji bivše komune so prišli 7. t. m. pred sodnike.

V Rumuniji je zidal nemški bogataš Strous-berg z drugimi nemškimi tovariši železnico. Zani-kerna tuja vlada se je dala od teh zidavcev pre-goljufati, kolikor so jo hoteli, na škodo rumun-skega naroda. Nova narodna skupščina je doka-zala te goljufije in sklenila: pogodbo, ktero so nemški zidavci imeli z Rumuni, ali prav za prav z rumunsko vlado, ovreči. Po dolgem oprezovanji je knjaz Karol, sam Prus, moral sklep skupščine potrditi. Pruska vlada pak se zdaj zavzema za obresti, ki se vsled te postave njenim podložnim ne bodo izplačevali in je naprosila Turčijo, naj ona stori, da Rumunija novo postavo nazaj vzame. Iz tega utegne priti do velicnih homatij.

Razne stvari.

* (Letno sporočilo) ljubljanske gim-nazije donša nemški sestavek: „Die Philosophie in verschiedenen Schulen“, kterege je spisal dr. Nejedli. Slovenskega spisa ni. Profesorjev in suplentov je učilo 21. Učencev je bilo na koncu II. semestra 474. Med temi 389 Slovencev in 85 (?) Nemcev. Po veri so bili vsi katoličani razun enega, ki je protestant. Učencev je bilo letos 52 menj ko leta 1870. Imena nekterih učencev so pisana grozno, n. pr.: Achtschin, Schusterschitz, Millauz itd., med tem ko se na drugem mestu najde: Šusteršič. Po večjem pa so vendar pisana pravilno. Letno sporočilo ljubljanske realke, ima samo nemški spis „Studien aus der Physik“, kterege je spisal prof. Finger. Profesorjev in suplentov je učilo 13. Učencev je bilo konec leta 243. Med temi 128 Slovencev, 22 Italijanov in 93 (!) Nemcev. Po veri 239 katoličanov in 4 protestantje. Pisava imen je različna, pri nekterih pravilna, Nahaja se n. pr. Mušič, Laurenčič in Aussenegg. Sporočilo c. kr. učiteljske pripravnice ima na čelu po večem iz knjig družih strokovnjakov prepisano pädagogično studijo pod naslovom: „Einige Gedan-ken über den Unterricht der deutschen Sprache an den Staats- und mehrklassigen Volksschulen Krains“, ktero je spisal učitelj Franc Lesjak, in slovenski spis pod naslovom: „Obvod estetičnih občutkov“, kterege je spisal učitelj Leopold vitez Gariboldidi. Učiteljev je učilo 15. Učiteljskih pripravnikov je bilo koncem leta 33, učencev v 4razredni vadnici 266. Imena so razen malih izjem, po večem pisana pravilno. Letno sporočilo prve mestne četverorazredne ljudske šole pri sv. Jakobu v Ljubljani ima izvrstni slovenski spis pod

naslovom: „Sedanja ljudska šola“, kterege je pri-občil ravnatelj Andrej Praprotnik. Učiteljev je učilo 6. Vsakdanjih učencev je bilo 364, nedelj-skih učencev 93. Pisava imen je pravilna. — Letno sporočilo II. mestne 4 razredne ljudske šole ima kratek ogovorn na starše in njihove namestnike v slovenskem in nemškem jeziku, kterege je spi-sal ravnatelj g. Lep. Belar. Učiteljev je poduče-valo 6. Učencev je bilo v vsakdanji šoli 391 v nedeljski 267, Pisava imen je v obče pravilna.

* („Dramatičnega društva“) občni zbor je bil v četrtek 3. avgusta v dvorani ljubljanske čitalnice. Udeležilo se je okoli 50 družabnikov ljubljanskih. Za prvosednika je bil enoglasno zo-pet izvoljen gosp. Peter Graseli, za blagaj-nika gosp. Dragotin Žagar. V odbor so vo-ljeni: g. dr. Bleiweis Dragotin, g. Drenik Franjo, g. Guttman Emilij, g. Jeločnik Anton, g. Noli Josip, g. dr. Poklukar Josip, g. Ravnikar Franjo, g. Stritar Jos. in g. dr. Zarnik Valentin. Iz sporočil blagaj-nikovih posnamemo, da je imelo društvo od 1. ja-nuarja 1870 do 1. maja 1871. leta dohodkov 9003 gold. 89 kr. v gotovem, 3550 gold. v dolž-nih pismih, stroškov pa 8896 gld. 26 kr., v goto-vem in 1600 gold. v dolžnih pismih, stan premo-ženja znaša skupaj 2777 gold. 17 kr. Občni zbor izrekel je svoje milovanje o izgubi vrlih domo-ljubov, ktere smo izgubili preteklo leto, izrekel srčno hvalo raznim dobrotnikom društva pred vsem čestitej gospé Šolmajerjevi, ktera se blagodušno žrtuje z podučevanjem gospodičin obiskovalek dra-matične učilnice. Načrt spremenjenih pravil, kakor ga je predložil odbor, se je potrdil. Obširneje poročilo se nam obeta za prihodnj list.

* (Imenovanje.) Kakor čujemo, je iz-prazneno mesto c. k. notarja v Ormuži podeljeno gosp. dr. Gršaku. Čestitamo zbog tega ne le vrlemu gosp. dr. Gršaku ampak tudi Ormužanom, ki bodo v redkem položaji imeti med seboj slo-venskega odvetnika in slovenskega notarja.

* (Za sodnijskega svetovalca v Celji) je imenovan Peter Levičnik, dozday sodnik v Mokronogu.

* (Rojanska čitalnica) napravi 20. av-gusta beseda z igro: „Kteri bo.“ Uljudno se va-bijo udje, neudje po udih vpeljani, bodo z vabil-nicami se povabili. Odbor.

* (Velikansko sleparijo) je zasedila policija v Novem York-u v Ameriku. Mnogo trgovcev je namreč vleklo velik dobiček s tem, da so ponujali za vsacih 5 dolarjev, kteri se jim dpošljejo, poslati za 100 dolarjev ponarejenih papirnatih denarjev. Iz dotičnih knjig se je raz-videlo, da so časi na dan imeli po 800 dolarjev dobička. Delovanje teh sleparjev je bilo v tem,

da so pozvedeli za take ljudi po deželi, o kterih bi se lahko mislilo, da bi sprejeli tako ponudbo. Tacim so tedaj dopisovali ter jih nagovarjali, naj se reči poprimejo, kajti ponarejeni bankovci so taki, da jih nihče ne spozná, in doposlali se bodo v tacem zavitku, kakor na primer 100 cigar. V resnici so pa ti sleparji dpošiljali le škatlje polne — smeti. Ljudje tako osleparjeni in ujeti si niso mogli pomagati, ker si tožiti niso upali, sicer bi svoje lastne zločinske namene izdali. Mnogo pisem tako osleparjenih ljudi se je našlo in se zdaj tiskajo v „New-York San“ s popolnim imenom. Vsega skup se je našlo okolo 10.000 listov od ljudi, ki so tem načinom hoteli obogateti.

Telegram „Slov. Narodu.“

Iz Ljubljane 7. avgusta.

Slovenski pesnik Miroslav Vilhar je včeraj na Kalcu umrl. Jutri ob osmih bo pogreb.

Listnica opravištva. Gosp. T. V. v C. — Radi počakamo, da le vemo da je gotovo. — Gosp. M. P. Naročnina za gosp. V. sega s poslanimi 5 gld. do konca marca prihodnjega leta. — Gosp. D. M. Imate prav. Do 11. avg. — Gosp. A. D. v C. Nismo uredn. prej vprašali zato pomota. Ostane kakor bilo.

Klemenž Müller-jevi

slavnoznani

novi šivalni stroji za družine po Singer-jevi sistem

(4)

kakor tudi Wheeler & Wilson, Howe, Grover & Baker-jevi ročni šivalni stroji, stroji za pletenje (štrikanje), igle, ši-vanke, svila in niti se dobivajo po najnižji ceni na drobno in na debelo. — Glavna kupčija šivalnih in pletibnih strojev

Rudolf-a Scherz-a

21 Opernring 21 na Dunaji.

Krčma pri Pozniku

na

Jezeru v (Bledu)

se priporoča čestitemu občinstvu z najboljšo pijačo in jedilom. S postrvimi in raki se vedno lahko in najbolje postreže. (1)

Rothschild & Comp.

(19)

Opernring 21, Dunaj.

Novo

najugodnise igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000, 200.000, 150.000, 140.000, 100.000, 70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864, Kolekovan svôtin list velja gold. 8 kot prva svôta;
na 20 kralj. ogerskih državnih srečk, Kolekovan svôtin list velja gold. 6 kot prva svôta;
na 20 ces. turških srečk, Kolekovan svôtin list velja gold. 6 kot prva svôta;
na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk, Kolekovan svôtin list velja gold. 5 kot prva svôta.

☛ Za vse srečkanje veljaven 20ti delež na državne srečke od l. 1864 po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 pro gld. 150. — 20ti delež na kraljevske ogerske srečke po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130. — 20ti delež na pet'ne srečk od leta 1839 po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185.

Promesse za vsako srečkanje.

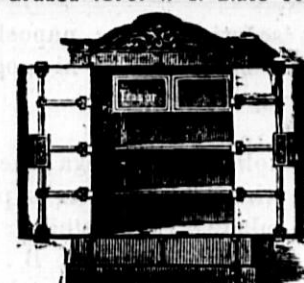
Naročila za c. k. borso

se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar bolje izvršujejo. Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, bankinih, železniških in obrtnijskih delnic. — Načrti, pregledi in listine srečkanja zastonj.

Rothschild & Comp.

na Dunaji, Opernring 21.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vioma varnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih pa-tentih, in najsolidneje dovršene izdelke, za ktere je porok. po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svôte. Izključljiva prodaja pri

ANTON KORÖSI,

železninar, Grösgasse Nr. 10, v Gradci.

(17)

En provizor, asistent in en praktikant

farmacije se v službo vzamejo. Tudi je lekarna v mestu Črnomelj precej (2) za v štant dati ali na prodaj. Natančneje se izve pod addresso: Apoteka v Metliki na Kranjskem.